

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Криса Т.М.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Конспекти уроків

4 клас

Частина II

До підручника Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 811.161.2:371.32
ББК 74.268.1 Укр
К82

Серію «Бібліотека вчителя» засновано в 2007 році

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.Я.

Криса Т. М.

К 82 Українська мова : конспекти уроків : 4 клас : до підр.
Захарійчук М.Д., Мовчун А.І. : в 2-х ч. Ч. II / Криса Т.М. —
Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 104 с. —
(Серія «Бібліотека вчителя»).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-4504-9

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків української мови, матеріал яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової освіти та підручнику «Українська мова. 4 клас» (авт. Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.). Запропоновані зразки бесід, мовні ігри, диференційовані завдання, цікава інформація для вчителя допоможуть урізноманітнити навчальний процес і розширити пізнавальні інтереси дітей.

Для вчителів початкових класів і студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 811.161.2:371.32
ББК 74.268.1 Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-4504-9

© Навчальна книга — Богдан, 2016

Орієнтовне календарно-тематичне планування

№ з/п	Тема уроку	Дата	Стор.
1	Відмінювання прикметників у множині.		5
2	Вправи на вживання різних відмінкових форм прикметників у множині.		7
3	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання письмового висловлювання за прочитаним твором.		8
4	Побудова сполучень слів і речень з прикметниками, уведення їх у текст.		9
5-6	Тренувальні вправи на побудову речень з прикметниками, на визначення відмінків прикметника.		11
7	Узагальнення та систематизація знань і вмінь з теми «Прикметник». Навчальний письмовий переказ.		13
8	Урок розвитку зв'язного мовлення. Детальний переказ тексту за колективно складеним планом.		14
9	Загальне уявлення про числівник як частину мови.		15
10	Вимова і правопис найуживаніших у мовленні числівників.		18
11	Практичне засвоєння вимови та написання відмінкових форм окремих числівників (11, 14, 16, 50, 60, 70, 80, 1000).		20
12	Словесні формули на означення показників часу протягом доби.		22
13	Підсумок з теми. Диктант.		24
14	Поняття про займенник як частину мови. Спостереження за роллю різних займенників у тексті.		25
15	Урок розвитку зв'язного мовлення. Детальний переказ тексту з елементами опису.		27
16	Особові займенники. Уживання особових займенників у текстах.		28
17	Займенники 1-ої та 2-ої особи однини і множини. Їх значення, синтаксична роль. Навчальний діалог.		31
18	Відмінювання особових займенників 3-ої особи однини і множини.		34
19	Уживання займенників із прийменниками. Усний переказ тексту.		36
20	Побудова сполучень слів і речень із займенниками в різних формах. Удосконалення текстів шляхом використання займенників замість лексичних повторів.		39
21	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання й записування зв'язаних між собою речень, які описують зміст малюнка.		41
22	Повторення й узагальнення вивченого про займенник.		41
23	Перевірка знань з тем «Числівник», «Займенник».		43
24	Повторення вивченого про дієслово (питання, значення, роль у реченні, зв'язок з іменниками).		45
25	Узагальнення і розширення уявлень про лексичне значення дієслів.		47
26-27	Дієслова-синоніми, дієслова-антоніми, багатозначні дієслова. Уживання дієслів у прямому і переносному значеннях.		49
28	Побудова речень з однорідними присудками.		51
29	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання письмового висловлювання типу розповіді про ситуацію з життя класу.		53

30-31	Неозначена форма дієслова (початкова форма). Робота з фразеологізмами.	54
32	Змінювання дієслів за часами.	57
33	Змінювання дієслів за числами. Перевірна робота. Усний твір.	59
34	Минулий час. Змінювання дієслів минулого часу за родами (в однині) й числами.	61
35	Теперішній час. Змінювання дієслів теперішнього часу за особами й числами.	63
36	Урок розвитку зв'язного мовлення. Детальний переказ тексту за колективно складеним планом і поданою кінцівкою.	65
37	Майбутній час. Змінювання дієслів майбутнього часу за особами і числами.	65
38	Змінювання дієслів за особами і числами у теперішньому і майбутньому часі.	67
39	Побудова речень із дієсловами теперішнього і майбутнього часу.	69
40	Особові закінчення дієслів.	71
41	Перевірна робота. Письмовий переказ.	74
42	Дієслова на -ся (літературна вимова і правопис).	76
43	Перевірка знань і вмінь з теми «Дієслово».	79
44	Поняття про прислівник як частину мови.	81
45	Урок розвитку зв'язного мовлення. Удосконалення написаного тексту.	83
46	Зв'язок прислівників із дієсловами.	84
47	Роль прислівників-синонімів і прислівників-антонімів у мовленні. Перевірна робота. Контрольне списування.	86
48	Поширення речень прислівниками. Побудова речень з однорідними членами, вираженими прислівниками.	88
49	Урок розвитку зв'язного мовлення. Привітання до Дня матері.	89
50	Спостереження за роллю прислівників у тексті. Перевірна робота. Аудіювання.	90
51	Вибір прислівників (із поданих), що відповідають меті й типу висловлювання.	93
52	Повторення вивченого. Що ми знаємо про текст, речення, слово?	95
53	Перевірна робота. Диктант.	98
54	Повторення вивченого про частини мови.	99
55	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання письмового висловлювання типу розповіді з елементами опису.	101

УРОК 1

Дата _____

Клас _____

Тема. Відмінювання прикметників у множині.

Мета. Ознайомити учнів із відмінюванням прикметників у множині; пояснити, що прикметники у множині за родами не змінюються; вчити вживати різні відмінкові форми прикметників у множині; розвивати увагу, пам'ять, зв'язне мовлення; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Обладнання. Таблиця «Відмінювання прикметників у множині», індивідуальні картки із завданнями.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу до уроку.

Добрий день, мій любий клас!
Дуже рада бачить вас.
Станемо в рядок рівненько,
привітаємося гарненько,
розум в подорож візьмемо —
і урок ми свій почнемо.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Каліграфічна хвилинка.

Яя Яр Яв Ялин ка

Це дерево — мов їжачок,
вбрання у нього з колючок.
Воно стріча щороку нас
гірляндами рясними,
веселим сяєвом прикрас,
цукерками смачними.
Та всюди, в місті і в селі,
несуть дорослі, ждуть малі
у кожному будинку
прикрашену... (*ялинку*).

- Каліграфічно запишіть слово-відгадку та складіть із ним речення.
- Випишіть із загадки прикметники.
- Розберіть слово *сяєвом* за будовою.

III. Ознайомлення з темою і завданнями уроку.

— Сьогодні ми поспостерегаємо за відмінюванням прикметників у множині, з'ясуємо, чи впливає число на закінчення при відмінюванні.

IV. Робота над вивченням нового матеріалу.

1. Відмінювання прикметників у множині (складання таблиці).

Опрацювання таблиці із вправи 224.

2. Колективне виконання вправи 225.

— Спишіть подані слова у стовпчик, поставте їх у множині та запишіть через риску.

Солодкий — солодкі;
пізня — пізні;
твердий — тверді;
сусідне — сусідні.

- Виділіть закінчення прикметників у множині.

V. Ознайомлення з правилом (с. 99).

— Який висновок можна зробити про закінчення прикметників у називному відмінку множини? (*Що усі прикметники в називному відмінку множини мають закінчення -і.*)

— Оскільки звук *[i]* пом'якшує попередній приголосний, то слід пам'ятати, що тверді кінцеві приголосні основи перед закінченням *-і* змінюються м'якими.

Особливо це стосується таких приголосних звуків, як [г'], [к'], [х'], [ж'], [ш'], [б'], [п'], [в'], [м'].

Перелічені звуки вчитель записує на дошці.

VI. Первинне закріплення вивченого матеріалу.

— Провідмініайте словосполучення, користуючись таблицею у підручнику на с. 99.

1 варіант

Н. в. Новорічні ялинки

2 варіант

Н. в. Цікаві казки

VII. Фізкультхвилинка.

VIII. Узагальнення і систематизація набутих учнями знань.

1. Вправа на закріплення нового матеріалу.

— Випишіть з тексту прикметники, поставте їх у множині та один із них (на вибір) провідмініайте.

За календарем — січень. А чи знаєте ви, звідки походить його назва?

Січень — перший місяць календарного року. Назва його походить від слова «сікти»: мороз у цей період січе, і люди сікли ліс, готуючи ділянки під нові поля.

Одна з його давніх назв — «тріскун», бо тріщало все від січневих морозів...

А ще — «Сніжень», «Сніговик». І вважали наші предки, що немає кращого місяця від нього, бо якщо «січень сніжний та холодний, то рік буде хлібородний», або «якщо в січні холодно, то цілий рік буде не голодно».

2. Робота в групах.

— Прочитайте текст, випишіть з нього прикметники, вжиті у множині.

Настає зима, і світ навколо змінюється. Морозним подихом вона зачаровує природу. Усе навколо завмирає. Голі дерева мерзнуть на холодному вітрі. Тоді зима-чарівниця посилає дарує чудові білі одяжі з снігового хутра, в яких їм тепло та затишно чекати на тепло. Вона також встелює промерзлу землю пухнастою білою сніговою ковдрою, що блищить діамантами у променях яскравого сонця. Річки, озера та моря зима сковує товстою кригою, щоб вони змогли відпочити до весни. І поки природа спить, зима співає їй колискові протяжними голосами завірюхи.

3. Робота з підручником. Виконання вправи 226, с. 100.

4. Самостійна робота учнів.

— Запишіть словосполучення у множині. Виділіть закінчення прикметників.

Снігова заметіль, білий сарафан, кращий читач, зимовий вечір, родинне гніздо.

IX. Підсумок уроку.

1. Бесіда.

— З яким мовним явищем ви сьогодні ознайомились?

— А що цікавого дізналися?

— Як визначити відмінок прикметника у множині?

2. Інструктаж щодо виконання домашнього завдання.

Вправа 227, с. 100.

УРОК 2

Дата _____

Клас _____

Тема. Вправи на вживання різних відмінкових форм прикметників у множині.

Мета. Вчити школярів правильно вимовляти і записувати форми прикметників у множині; збагачувати словниковий запас учнів; розвивати пам'ять, увагу, мислення, вміння аналізувати й порівнювати; виховувати культуру писемного мовлення.

Обладнання. Картки для індивідуальної роботи, підручник, робочий зошит.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу до уроку.

- Сьогодні до нас на урок завітала незвичайна гостя. Хто вона? Відгадайте.
Стало біло навкруги,
я розтрушую сніги.
Наганяю холоди,
води сковую в льоди.
В дружбі з дітьми я всіма.
Здогадались? Я —(зима).

Каліграфічна хвилинка.

— Погляньте, як вміло розписує зима візерунки на склі. Ваше завдання — каліграфічно написати.

ЗзЗиЗу Зв змзрдзрздрз

— Із поданих буквосполучень утворіть і запишіть слова.

Рів ча на, сніж бі ла но, мази, шлаприй.

— Складіть із цих слів речення (*один учень біля дошки, решта — у зошитах*).

Прийшла чарівна білосніжна зима.

— Визначте граматичну основу речення.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

- Яку частину мови ми з вами зараз вивчаємо?
- Що означає прикметник?
- Яку роль відіграють прикметники у нашому мовленні?
- Як змінюються прикметники?
- Яке закінчення мають прикметники у називному відмінку множини?

III. Ознайомлення з темою і завданнями уроку.

IV. Основна частина уроку.

1. Виконання вправи 228.

2. Розвиток зв'язного мовлення за вправою 229.

- Прочитайте завдання до вправи.
- Що таке текст-міркування? (*Текст-міркування — це текст, у якому йдеться про причини явищ і подій. У такому тексті щось доводиться, роз'яснюється.*)
- Пригадайте будову тексту-міркування. (*Твердження, доказ, висновок.*)
- А зараз проведемо дискусію на тему «Вірний приятель — то найбільший скарб». Дозвольте познайомити вас із «стверджувальною» командою, члени якої повинні довести, що «Вірний приятель — то найбільший скарб». А учасники «заперечувальної» команди спробують спростувати докази суперників. (*Міркування учнів.*)
- Ви прослухали виступи своїх однокласників і зробили для себе висновки. Спробуйте записати текст-міркування на цю тему, використовуючи подані у вправі слова та словосполучення. У своєму тексті підкресліть прикметники, виділяючи закінчення. Один прикметник (на вибір) поставте у формі множини та провідмінійте його.

V. Фізкультхвилинка.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Тренувальна вправа.

— Запишіть, поширюючи речення прикметниками, вжитими у множині. Визначте закінчення, відмінок.

Скрізь лежать ... сніги. Вся вулиця в ... заметах. ... дерева вкриті ... шапками. Красуються ... ялинки, наче прибралися до свята. Дітвора з нетерпінням чекає ... канікул.

2. Робота з підручником (вправа 230, с. 101).

3. Робота з індивідуальними картками.

(Картки видаються за варіантами.)

Варіант 1

Запиши прикметники в дужках у тому ж числі, роді та відмінку, що й іменники, з якими вони пов'язанні.

Місяць скотився за верби. З — за лісу тихо зійшла зірка. Зірка мигтіла (срібне) світлом, наче (веселий) очима. край лісу на (темний) небі трошки прояснилось. Над (широкий) сіножатями та (зелений) ярами встав (легесенька) туман. (Далекі) ліс на яру наче хто прикрив (тонка) з білою наміткою (за І. Нечуєм—Левицьким).

Варіант 2

Випиши з тексту прикметники з іменниками, з якими вони пов'язані.

Туман

Надвечір озеро наче хто молоком залив. Туман клубами котився з очеретів. Він покрив береги і острівець. Зникли верхівки могутніх сосон на піщаній косі, де сиротливо стояла моя мисливська оселя. Лець виднівся ніс мого човна. Крижачки та лиски висвистували крильми над самою головою, десь майже поруч плюхались у воду (В. Ладизець).

VII. Підсумок уроку.

- Яка частина мови робить наше мовлення образним?
- Чи могли б ми обійтися у мовленні без прикметників?

VIII. Домашнє завдання.

Вправа 231, с. 102.

УРОК 3

**Урок розвитку зв'язного мовлення
Складання письмового висловлювання за прочитаним
твором**

УРОК 4

Дата _____

Клас _____

Тема. Побудова сполучень слів і речень з прикметниками, уведення їх у текст.

Мета. Закріпити знання учнів про відмінювання прикметників; розвивати вміння визначати відмінки прикметників у реченні, навички аналізу та синтезу; виховувати уважність.

Обладнання. Мовний матеріал, легенди про Діда Мороза, загадки.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу до уроку.

Сьогодні у нас незвичайний урок:
сьогодні ми зробимо ще один крок
в країну відому, в країну чудову,
що нас так чекає й збагачує мову.

II. Перевірка домашнього завдання.

1. Зачитування учнями творів «Зустріч Нового року».
2. Обговорення прослуханих учнівських творів.
3. Яка частина мови допомогла вам виразити свої думки?

III. Каліграфічна хвилинка.

— З метою вдосконалення каліграфічних навичок пропоную повторити з'єднання.

Ді ід Моор ро оз

— Відгадайте загадку.

Він приходить до малят
у кожусі аж до п'ят,
із ціпком, у рукавицях
і у шапці, що іскриться
від сріблястого сніжку,
з подарунками в мішку.
Всім гостинці роздає,
відгадайте, хто це є? (*Дід Мороз*)

— Складіть речення зі словом-відгадкою.

1. Бесіда.

— Що ви знаєте про Діда Мороза?

2. Колективне опрацювання вправи 234, с. 103.

а) Первинне опрацювання тексту вправи.

— Прочитайте текст.

— Що нового ви дізналися про Діда Мороза?

б) Читання відредагованого тексту.

в) Виконання завдання за варіантами.

Варіант 1.

Випишіть текст, у якому йдеться про помічників Дідів Морозів, уставляючи пропущені букви. Укажіть у дужках питання, відмінок і число прикметників.

Варіант 2.

Випишіть текст, у якому йдеться про Дідів Морозів, уписуючи пропущені букви. Провідмініайте виділенні прикметники, позначте закінчення.

IV. Фізкультхвилинка.

Морозець, морозець!
Не щипай за щічки.
Теплі валянки у нас,
шубки й рукавички.

Морозець, морозець!
Плещемо в долоні.
У дівчаток і хлоп'ят
носики червоні.

V. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Самостійне виконання вправи 233, с. 103.
2. Колективне виконання вправи 235, с. 104 (усно).
3. Творча робота.

- Спишіть, розкриваючи дужки.
- Позначте закінчення прикметників.

Тихий-тихий зимовий ранок. Нечутно ходить Дід Мороз і сам милується власною майстерністю. На кущах глоду порозвішував (тонка) мереживо. Гілки черемхи прикрасив (добірний) намистом. Немало трудився він і біля сосен. Торкнувся (запашна) глиці й (ніжне) серпанком оповив крони. І зараз усі сосни мов купаються в (білий) мареві. А верховіття тане в просторі (срібне) неба.

(За Г. Демченко)

VI. Підсумок уроку.

Вправа «Незавершене речення».

- Прикметник — це...
- Прикметники змінюються за...
- Відмінок прикметника можна визначити за...
- Прикметник у реченні є ... (*другорядним членом речення*).

VII. Домашнє завдання.

Вправа 236, с. 104.